

نقش نماز جماعت در سعادت نوجوانان و جوانان در قرآن و روایات

فیروزه طاووسی^۱

چکیده

رسیدن به سعادت و خوشبختی با به کارگیری آموزه های دین اسلام به خوبی امکان پذیر و دست یافتنی است. برای به سعادت رساندن جامعه به خصوص نوجوانان و جوانان که سرمایه های اصلی و مهم هر کشور به حساب می آیند با برنامه ریزی دقیق و همه جانبه طبق احکام و آداب دینی امکان پذیر است. وقتی برنامه ریزی از کوچکترین نهاد اجتماعی یعنی خانواده ها صورت بگیرد آن هم با همسویی و هماهنگی با دیگر نهاد ها مسیر پیشرفت و سعادت جامعه انسانی، اسلامی هموارتر و رسیدن به نتیجه آسان تر می شود. برآورده کردن نیازهای نوجوانان و جوانان در سایه احکام و آداب اسلام و با برنامه های شاد معنوی و به صورت اجتماعی و پر کردن اوقات فراغت آنان به صورت حساب شده و پرداختن به نماز جماعت از سوی آن ها که صدها اثر مثبت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی را به دنبال دارد، می تواند آنان را از افتادن در دام شیاطین و بدخواهان اسلام برهاند. امروزه با پیشرفت علوم و فنون در جامعه بشری نه تنها اهمیت دین و واجبات و آداب و رسوم دینی کم رنگ نشده بلکه بیش از پیش نیاز جامعه انسانی به این موهبت الهی بیشتر شده است. رشد و پرورش نوجوانان و جوانان در پناه مساجد و حضور مستمر و گسترده در برنامه های فرهنگی، اجتماعی و عبادی مساجد می تواند راه هدایت و پیشرفت و در نتیجه سعادت را برای آنان بگشاید. مقاله پیش رو بنا به ضرورت پرداختن به جوانان و یافتن راه های سعادت آنان نوشته شده است و این مسله دغدغه فکری همه کسانی است که همواره در پی یافتن راه های رسیدن به اهداف متعالی انسانی بوده اند.

کلیدواژه: جماعت، مسجد، نماز، نیاز، فطرت، صبر، معنویت.

^۱ طلبه سطح دو، حوزه علمیه سید الشهداء (علیه السلام)

مقدمه

امروز که سران کشورهای به اصطلاح پیشرفته در تلاش هستند که تا جامعه ای ایده آل را برای ملت های خود بسازند. استفاده از علوم گوناگون را در دستور کار خود قرار می دهند آنان با استفاده هر چه بیشتر از تکنولوژی و علوم روز و منحمل هزینه های هنگفت، سعی در رسیدن با آرزوهای خود دارند. از طرف دیگر جامعه شناسان و انسان های خردمند همواره رمز سعادت و جاودانگی و پویایی بشری را همسو با فطرت انسان ها دانسته و نقش آموزه های آسمانی را در پیشبرد اهداف انسانی بسیار زیاد می دانند.

ادیان آسمانی که براساس فطرت انسان بنا شده اند، مجموعه ای از قوانین و آدابی هستند که انسان ها با به کار بستن آن ها می توانند در زندگی نظر فردی، اجتماعی، اخلاقی و تربیتی راه درست را بیمایند و به سعادت و خوشبختی هر دو جهان دست یابند.

اسلام که آخرین و کامل ترین دین است نهایت سعادت و هدف اصلی و بالاترین کمال انسان را اطاعت و فرمانبرداری از خداوند می داند، یکی از راه های اطاعت خداوند که در قرآن و احادیث، بسیار به آن سفارش شده نماز میباشد و طبق قرآن و روایات معصومین (علیه السلام) منظور از اقامه نماز، به جا آوردن آن به صورت جماعت است. و همچنین پیامبر (صلی الله علیه و آله) به خاطر هفت کار جبرئیل آرزو دارد که از فرزندان آدم (علیه السلام) باشد، یکی از آن کارها خواندن نماز جماعت است.

از جمله شعائر الهی نماز جماعت است که مسلمین سعی میکند تا همواره آن را در جامعه اسلامی پویا و زنده نگه دارند و بی شک شرکت و اهتمام جوانان در این امر الهی سر منشاء شادابی و پویایی و سرزندگی آنان شده است و سلامت جامعه را به دنبال خواهد داشت.

ضرورت اجتماعی بودن عبادات در اسلام خصوصا نماز در دنیای امروز که دشمنان اسلام می کوشند تا دین را از مردم بگیرند و با برنامه ریزی های گوناگون سعی در منحرف کردن جوانان دارند بیش از پیش بر ما روشن می شود، امروزه بسیاری از جوانان و نوجوانان بیشتر اوقات خود را صرف فضای مجازی می کنند؛ و هر کس به تنهایی خود را با وسیله هایی مانند موبایل و دیگر ابزار فضای مجازی سرگرم می کنند؛ و نوعی آنزوا طلبی در میان آنان رخ می دهد و از این راه دوستی های نامشروع و کاذب وارد می شوند؛ پس وارد شدن به اجتماعات دینی و الهی باید دغدغه خانواده ها و مسئولین باشد؛ چرا که مهم ترین رکن یک کشور نیروی انسانی آن کشور است؛ و بخش مهم آن جوانان هستند که امروز و فردای جامعه به دست آن ها است. پس ضرورت شرکت جوانان در اجتماعات دینی که نماز جماعت مهم ترین آن ها است بیش از پیش معلوم می شود؛ با سوق دادن جوانان و نوجوانان به نماز جماعت، زمینه برای هدایت آن ها و در نتیجه سعادت آنان فراهم می شود.

درباره نماز، کتاب ها و جزوه ها و مقالات فراوانی نوشته شده است از جمله: محسن قرائتی، در کتاب: پرتویی از اسرار نماز، که در آن سخنان نورانی خداوند تبارک و تعالی، پیامبر و اهل بیت (علیه السلام) درباره عبادت و اسرار نماز آورده است.

آقای شهسواری نیز در کتاب: نماز چهره دین، در این کتاب در مورد فضیلت ها، حکمت ها و تشریع احکام نماز را طبق آیات و روایات نوشته اند.

اما در موضوع نقش نماز جماعت در سعادت نوجوانان و جوانان در قرآن و روایات به طور مجزا، مقاله یا کتابی مشاهده نشده است، در این مقاله سعی شده به روش توصیفی، تحلیلی و گردآوری اطلاعات کتابخانه ایی به این موضوع پرداخته شود.

۱- مفهوم سعادت

علمای علم اخلاق مفهوم سعادت را از منظر قرآن مورد بررسی قرار داده اند، در توضیح مفهوم سعادت گفته می شود که سعادت و لذت در کنار هم قرار دارند ولی تفاوتی نیز با هم دارند، اینکه لذت در موارد لحظه ای و کوتاه مدت نیز به کار می رود. اما درباره سعادت گفته اند که صرفاً در مورد لذت های پایدار یا نسبتاً پایدار به کار می رود، مثلاً کسی که غذا یا میوه لذیذی می خورد برای لحظاتی از آن لذت می برد و مفهوم سعادت را در این مورد برای او به کار نمی برد، بلکه می گویند از خوردن غذا لذت برد. پس در می یابیم که سعادت یعنی لذت پایدار و قرآن نیز بین لذت مادی و دنیوی و اخروی با تعبیراتی نظیر والاخره و ابقی یعنی زندگی آخرت بهتر و با دوام تر است و پیوسته این حقیقت را گوشزد می کند که لذت آخرت از لذت دنیا بهتر و پایدار است.

۲- اهمیت نماز

درباره اهمیت نماز، آیات و احادیث فراوانی به دست ما رسیده است، در دین مقدس اسلام نماز از اهمیت ویژه ای برخوردار است، و حتی ستون دین به حساب می آید؛ و یکی از مهم ترین عواملی که انسان به فطرت توحیدی خود توجه می کند، نماز است.

خداوند تبارک پس از ذکر توحید، نبوت و معاد، در بین همه عبادات نماز را انتخاب کرده و می فرماید: «إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي»؛ «منم خدای یکتا که هیچ خدایی جز من نیست، پس مرا (به یگانگی) بپرست و نماز را مخصوصاً برای یاد من به پادار.»^۱

^۱ طه، ۱۴.

و همچنین در سوره مبارکه اعلی آیات ۱۴ و ۱۵ نماز را سبب رستگاری می‌داند، و می‌فرماید: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى»؛ «حقاً فلاح و رستگاری یافت آن کسی که تزکیه نفس کرد و به ذکر نام خدا به نماز و طاعت پرداخت.»^۱

امام صادق (علیه السلام) در لحظات آخر عمر مبارکش دستور داد که بستگان را جمع کنید تا وصیت کند؛ ایشان در جمع آنان وصیت کرد که هر کس نماز را سبک بشمارد از شفاعت ما محروم است.

۳- نیازهای نوجوانان و جوانان

دوران نوجوانی و جوانی مرحله بسیار مهم و حساس در زندگی انسان است. در این دوره که شخصیت انسان شکل می‌گیرد، توجه به این ایام و عواملی که در شکل‌گیری شخصیت نسل جوان موثرند بسیار اهمیت دارد.

روحیات و صفات نوجوانان و جوانان را باید شناخت تا بتوان آنان را همراهی کرده و نیازهای آنان را بشناسیم و در راه پیشبرد اهداف الهی، انسانی بتوانیم موثر واقع شویم. انسان در این مقطع سنی دارای روحی ناآرام و هیجانی می‌باشد که می‌خواهد از وابستگی رها شود و به اجتماع وارد شود. قرآن کریم این دوره را با عبارت: «اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ»؛ «خدا آن کسی است که شما را در ابتدا از جسم ضعیف (نطفه) بیافرید آن گاه پس از ضعف و ناتوانی (کودکی) توانا کرد و باز از توانایی (و قوای جوانی) به ضعف و سستی و پیری بر گردانید، که او هر چه بخواهد و مشیتش تعلق گیرد می‌آفریند، و او دانا و تواناست.»^۲ سپس، بعد از ضعف و ناتوانی (کودکی به شما) قوت و توانایی بخشید.

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) در اشاره به روحیات جوانی می‌فرماید: «أوصيكم بالشُّبَّانِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَرْقُ أَفْئِدَةً إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِشِيرَا وَنَذِيرًا فَحَالَفَنِ الشُّبَّانَ وَخَالَفَنِ الشُّيُوخَ، ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَلُ فَنَسُوا قُلُوبَهُمْ»؛ «شما را به نیکی با جوانان سفارش می‌کنم، چرا که آنان، دل‌های رقیق‌تری دارند، بهراستی که خداوند، مرا بشارت دهنده و هشدار دهنده برانگیخت، جوانان با من همپیمان شدند و پیران با من به مخالفت برخاستند. آن گاه این آیه را خواندند: «و عمر آنان به درازا کشید و دل‌هایشان سخت گردید.»^۳

^۱ اعلی، ۱۴-۱۵.

^۲ روم، ۵۴.

^۳ قمی، سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۷۶.

نوجوان و جوان مایل است که در اجتماع حضور یابد و با ابراز وجود احساس شخصیت به گروه های مختلف بپیوندند، سازمان های مختلف عضو شود، این ها به خاطر این است که ابراز وجود کند و به آرزوهای خود برسد.

با ورود نوجوان و جوان به محیط آموزشی و اجتماعی وسیع تر (دبستان، مدرسه، دبیرستان و دانشگاه) رفته رفته دنیا دوستی ها وسیع تر می شود، در این سال ها است که او با افراد جدید تر و متفاوت تر برخورد می کند که تفکر و گفتار متفاوت با دوستان و هم کلاسی های قبلی است.

حال برخورد با تعداد پرشماری از افراد متفاوت تر، مهارت های خاص اجتماعی را می طلبد، نیاز به پذیرش و محبوبیت گروهی، همراه با رشد و آگاهی و گسترده شدن دنیای اجتماعی نوجوانان و جوانان افزایش می یابد به خصوص در نیمه اول دوره نوجوانی نسبت به محبوبیت خود در میان گروه سنی و نگرش منفی دوستان به خود و انتقاداتی که احتمالا به آنان می شود بسیار حساس اند.

جوانان همان طور که می خواهند با دیگران ارتباط عاطفی و سالم برقرار نمایند، نیازمند به این هستند که دیگران نیز متقابلا در حق آنان لطف و محبت نموده و این لطف و ابراز محبت باعث اطمینان و آرامش او شده، شیفته پذیرش در اجتماع، از سوی نهاد ها و مسئولان و بین همسالان خود شود و از این طریق احساس استقلال و توانایی نموده و امید به آینده در آنان به وجود آید. مسیر رشد و بالندگی را بهتر می پیماید.

تشبیه جوانان به نهال نارس در کلام ائمه معصومین (علیه السلام)، نشان از این است که جوان را می توان به هر جهتی هدایت نمود، برخلاف درخت تنومند که کسی قادر به تغییر جهت آن نیست، بنابراین جوانی با نوعی اثر پذیری روحی و حالات انفعالی و تشویقات ذهنی، همراه و آمیخته است که کمتر سابقه و رنگ عقلی و استدلالی دارد و بیشتر احساس و عواطف حاکم بر رفتار این گروه است، به همین جهت عوامل خارجی در جهات مثبت و یا منفی بیشترین اثر را در او می گذارد. لذا در دین مقدس اسلام به کارگیری احساسات و عواطف و تشویق و تحریص آنان به قدرت احساسی و عاطفی پرهیز می نماید و تاکید بر سوق دادن در مسیر دین و عقلانیت دارد.

معصومین (علیه السلام) نوجوانان و جوانان را مانند زمین حاصل خیز می دانند که هر بذری در آن بکاری به خوبی می روید.

امام علی (علیه السلام) فرمودند: «إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتْهُ، فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُو قَلْبُكَ وَ يَشْتَغَلَ لُبُّكَ»؛ «امام علی (علیه السلام) به امام حسن فرمود: دل نوجوان همچون زمین خالی

جوانان وقتی در چنین مکان هایی تربیت یابند هیچ وقت تن به ذلت و اسارت نمی دهند، هدف های پست و فانی را رها کرده و برای زندگی خود اهداف والاتری را بر می گزینند.

نوجوان و جوان هر قدمی که به سوی نماز جماعت بردارد قدمی در جهت تقویت اسلام خواهد بود، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می فرمایند: «مَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ يَطْلُبُ فِيهِ الْجَمَاعَةَ كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ، وَ يُرْفَعُ لَهُ مِنَ الدَّرَجَاتِ مِثْلُ ذَلِكَ، وَ إِنْ مَاتَ وَ هُوَ عَلَى ذَلِكَ وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُعَوِّدُونَهُ فِي قَبْرِهِ، وَ يُؤْنِسُونَهُ فِي وَحْدَتِهِ، وَ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يُبْعَثَ»؛ «هر که برای شرکت در نماز جماعت به مسجدی رود، برای هر قدمی که برمی دارد هفتاد هزار حسنه منظور شود و به همان اندازه درجاتش بالا رود و اگر در آن حال بمیرد، خداوند هفتاد هزار فرشته بگمارد که در قبرش به عیادت او روند و انیس تنهایی او باشند و تا زمانی که برانگیخته شود برایش آمرزش طلبند.»

خداوند متعال در مقابل هر گامی که بر میدارد هفتاد هزار حسنه به او پاداش می دهد و به همین میزان نیز درجات وی بالا خواهد رفت. شناخت افراد جامعه نیز منبوط به حضور در نماز جمعه و جماعت است. پیامبر در حدیثی می فرماید: اگر در مورد شخصی که در نماز جماعت حاضر می شود از شما سوال نمودند بگویند او را نمی شناسم.^۱

نماز جماعت اولاً سعادت و تعالی اخلاقی و معنوی به افراد جامعه می بخشد و ثانیاً شکل و محتوی ویژه خود، نماز گذار را به انضباط می کشاند و از بیهودگی و بی نظمی نجات می دهد، میتواند یکی از عوامل مهم انضباط و انتظام اجتماعی باشد و نیز رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) در تفسیر آیه ۹ سوره مبارکه مریم می فرماید: «قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا»؛ «فرشته ای از زبان خدا گفت: چنین خواهد شد؛ پروردگارت گوید: این کار برای من بسیار آسان است و منم که تو را پس از هیچ و معدوم صرف بودن، نعمت وجود بخشیدم.»^۲

نماز جماعت نوعی دید و بازدید فاقد هزینه و آگاهی از مشکلات و نیازهای یکدیگر و زمینه ساز تعاون اجتماعی بین آحاد مسلمین است و آثار وحدت بخش اجتماعی بسیار زیبایی دارد، اصولاً خانواده هایی که جوانان آن ها با مساجد ارتباط دارند مقررات اجتماعی و اصول انسانی آن ها بیشتر مراعات می شود.

^۱ مجلسی، بحارالانوار، ج ۸۸، ص ۵.

^۲ مریم، ۹.

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) می‌فرمایند: «هر کس نماز یومیه اش را با جماعت اقامه کند، نسبت به به آن خوش گمان باشید.»^۱

پس نوجوانان و جوانان وقتی که در نماز جماعت شرکت مستمر داشته باشند هم موجبات خشنودی پروردگار را کرده و هم موجب خوش گمانی و حسن ظن مردم نسبت به خویش شده است، و همین جوان وقتی می‌خواهد یک مسئولیت اجتماعی را برعهده بگیرد مثلاً کاندید نماینده شهر در مجلس شورای اسلامی شود از جایگاه که وجهه اجتماعی خوبی در نزد مردم دارد افراد آگاه و بالایمان راحت تر می‌توانند او را وکیل خود در مجلس قرار دهند، و این نیز یک امتیاز اجتماعی مهمی است که در اثر حضور اجتماعات مسلمین به آن رسیده است، زیرا در اسلام سفارش شده است که ببینید چه کسی را بر سرنوشت خود می‌گذارید.

۵- راه های جذب نوجوانان و جوانان به مسجد و نماز جماعت

از راه های مهم و اساسی جذب نوجوانان و جوانان به مسجد و نماز جماعت و سفارش همراه با ملاطفت و مهرورزی خانواده ها به فرزندان می‌باشد، و این روش انبیاء است. قرآن کریم در این مورد سخنان زیادی فرموده است، آنجا که از حضرت اسماعیل تمجید می‌کند، می‌فرماید: «وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا»؛ «و همیشه اهل بیت خود را به ادای نماز و زکات امر می‌کرد و او نزد خدایش بنده‌ای پسندیده بود.»^۲ با توجه به کلمه کان یامر، دلالت بر استمرار و پیوستگی دارد، یعنی آن حضرت به طور مرتب و همیشه خانواده خود را به نماز سفارش می‌کرد.

لازم است که خانواده ها از طریق بالا بردن سطح آگاهی و شناخت فرزندان به طور غیر مستقیم به فواید و حضور در مسجد و نقش و ارتباط با مساجد در زندگی انسان پردازند. با زبان نرم و گویا و گفت و گو های جذاب و شیرین دل های فرزندان را آماده پذیرش عبادات دسته جمعی نمایند. خداوند کریم می‌فرماید: «ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ»؛ «ای رسول ما خلق را) به حکمت (و برهان) و موعظه نیکو به راه خدایت دعوت کن و با بهترین طریق با اهل جدل مناظره کن (وظیفه تو بیش از این نیست) که البته خدای تو (عاقبت حال) کسانی را که از راه او گمراه شده و آنان را که هدایت یافته‌اند بهتر می‌داند.»^۳

^۱ حرعاملی، وسائل الشیعه، ج ۸، روایت ۱۰۶۷۸.

^۲ مریم، ۵۵.

^۳ نحل، ۱۲۵.

مهم ترین عامل در شکل دهی شخصیت انسان بعد از خانواده و اراده خود خود فرد، دوستان وی می باشد، زیرا طبیعت انسان تاثیرپذیری است و خیلی از صفت های اخلاقی و رفتاری از دوستان خود می گیرد و این امر از منشا علمی و دینی پذیرفته شده است. ارتباط با دوستان آگاه و پایبند به مسائل دینی و الگو قرار دادن و اسوه قرار دادن بزرگان و شخصیت های بزرگی که زندگی جوانی خود را در مسیر دین قرار دادند و به مرجعیت علمی و معنوی بالایی رسیدند حائز اهمیت است.

از آنجا که انسان براساس فطرت و خداجویی آفریده شده است و یک نوع کشش درونی در وجود او نهفته است که میتواند او را به سمت مسجد و محل عبادت بکشاند. لذا به رهبران و مسئولین و مربیان هر جامعه بستگی دارد که از چه راه هایی هدایتگری آن جامعه را بر عهده داشته باشند.

ایجاد نگرش و اندیشه ای نو در مدیران، مربیان و دانش آموزان نسبت به جایگاه والای مسجد و ارتباط یافتن مدارس با مساجد از برنامه های اساسی و رسالت های مهم ائمه جماعت مساجد و دست اندرکاران نظام آموزش و پرورش است. که آن هم با برنامه ریزی ویژه مسئولین بنیادی نظام فرهنگی میسر است.

در امر جذب نوجوانان و جوانان به مسجد ارتباط عاطفی میان مدرسه و مسجد و نیز خانه و مسجد نقش مهم و ارزنده ای دارد، مثلاً در فرصت های مناسب مثل اعیاد و جشن ها متولیان مسجد و امام جماعت مسجد حضور در مدرسه و ارتباط با دانش آموزان و دادن هدایایی به آن ها میتواند خاطره شیرین در ذهن آنان بگذارد، همچنین ارتباط با اهل محل و همسایه های مسجد حتی اگر با مسجد ارتباط نداشته باشند، در موقعیت های مختلف مانند عروسی، ولادت فرزند و عیادت بیمار و... می تواند بسیار موثر باشد، انسان وقتی از طرف مسجد مورد محبت و احترام قرار بگیرند و ببینند که مسجد و افراد مسجدی نسبت به اهل محل بی تفاوت نبوده و برای همه ارزش قائل است، احساس خوشایندی به مسجد پیدا می کنند و زمینه جذب جوانان را به مسجد فراهم می کند.

اینکه مسجد فقط محل اقامه نماز باشد، خلاف سیره پیامبر، با مطالعه تاریخ می بینیم که در زمان پیامبر مسجد کانونی برای بسیاری از برنامه ها بوده است، تصمیم گیری های اجتماعی، نظامی، سیاسی و فرهنگی و عبادی در مسجد صورت می گرفت.

اگر در مسجد یک مجتمع یا امکانات فرهنگی، هنری، ورزشی و... باشد، نوجوانان و جوانان بیش از پیش به مسجد راغب می شوند، لذا مربیان و مبلغان با فراهم کردن فضای پرجاذبه همراه با معنویت و نشاط که نیاز جوانان را برآورده ساخته است، در راه پیشرفت و سعادت آنان بسیار موثر خواهد بود.

امام علی (علیه السلام) برخی از آثار ارزشمند و سازنده حضور در مسجد این گونه بیان فرمودند: ۱-برادر ایمانی (دوست خوب) که در مسیر خداوند از او استفاده کند ۲-علمی نو و دانشی تازه ۳-فهم و درک آیه ای از آیات قرآن

کریم ۴- شنیدن سخنی که او را به هدایت رهنمون باشد ۵- رحمتی که از جانب خداوند انتظار آن را میکشند. ۶- سخنی که او را گمراهی و هلاکت باز دارد. ۷- ترک گناه به سبب روح خشیت و خداترسی که بر اثر حضور در مسجد به قلب او وارد شده است. ۸- ترک گناه به سبب حیا و خجالتی که از برادران ایمانی خود در مسجد پیدا کرده است.^۱

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: «أَلَا إِنَّ يَبُوتِي فِي الْأَرْضِ الْمَسَاجِدُ تُضِيءُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ النُّجُومُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ إِلَّا طُوبَى لِمَنْ كَانَتْ الْمَسَاجِدُ يَبُوتُهُ إِلَّا طُوبَى لِعَبْدٍ تَوَضَّأَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ زَارَنِي فِي بَيْتِي إِلَّا إِنَّ عَلَى الْمَزُورِ كَرَامَةً الزَّائِرِ إِلَّا بَشِّرِ الْمَشَّاءِينَ فِي الظُّلُمَاتِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِالنُّورِ السَّاطِعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»؛ «خداوند بلند مرتبه و فرازمند فرمود: هان خانه های من بر روی زمین مسجدها هستند که برای آسمانیان بدرخشند همان گونه که ستارگان برای زمینیان پرتو افکنند. هان خوشا بر آن کس که مسجدها اقامتگاه اویند. هان خوشا بر بنده ای که در خانه اش وضو گیرد و پس آنگاه مرا در خانه ام زیارت کند. هان بی گمان بر عهده زیارت شونده باشد که زیارت کننده را احترام کند. هان رهروانی را که در تاریکی ها به مسجدها گام نهند به نورافشانی روز واپسین بشارتشان ده.»

همچنین در عوامل جذب نوجوانان و جوانان، مدیران مدارس، دانشگاه ها و سازمان های مختلف نیز بسیار مهم است که به نماز جماعت اهمیت دهند و مبلغ آن باشند و جهت اقامه نماز جماعت مکان و فضای مناسبی در نظر گرفته و در عمل نیز مدیران و مسئولان خود در نماز جماعت اداره و مدارس و دانشگاه یا مسجد محل در بین صفوف نمازگزاران حاضر شوند، و در نتیجه باعث سوق اجتماع بزرگ اقشار مختلف جامعه به سمت سعادت واقعی و مسیر فطرت انسان شوند.

^۱ مجلسی، بحارالانوار، ج ۸۳، ص ۳۵۱؛ حرعاملی، وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۴۷۸.

فهرست منابع

- ۱- قرآن کریم
- ۲- نهج البلاغه، شریف رضی، ترجمه: محمد دشتی، چاپ: اول، ۱۳۹۰.
- ۳- احمدی، احمد، روان شناسی نوجوانان و جوانان، نشر: مشعل، چاپ: دهم، ۱۳۸۲.
- ۴- احمدی، جمشید، درس ها و پیام های نماز برای خانواده، نشر: موسسه فرهنگی، انتشاراتی ستاد اقامه نماز، چاپ: چهارم، ۱۳۹۰.
- ۵- اسکندری، حسین، جماعت شکوه عبادت، نشر: ستاد اقامه نماز جمعه صدا و سیما، ۱۳۸۳.
- ۶- اکبری، ابوالقاسم، نیازهای نوجوانان و جوانان، نشر: رشد و توسعه، چاپ: اول، ۱۳۸۹.
- ۷- خامنه ای، سخنان مقام معظم رهبری در مراسم جشن تکلیف دانش آموزان تهران، ۱۳۹۵.
- ۸- خلیلی، مصطفی، نقش نماز در شخصیت جوانان، نشر: زائر، آستانه مقدس، چاپ: ششم، ۱۳۸۷.
- ۹- شمس، سعید، نماز نور چشم مصطفی، نشر: جمال، چاپ: دوم، ۱۳۸۷.
- ۱۰- عزیزی، عباس، سیمای نماز در آثار علامه استاد حسن زاده عاملی، نشر: صلاه، چاپ: چهارم، ۱۳۸۷.
- ۱۱- قرائتی، محسن، راز نماز، نشر: مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، چاپ: اول، ۱۳۹۰.
- ۱۲- لقمانی، احمد، موضوعات و شیوه های گفتگو با نسل جوان، نشر: بهشت بینش، چاپ: پنجم، ۱۳۸۵.
- ۱۳- نعیم آبادی، غلام علی، نماز زیباترین الگوی پرستش، نشر: ستاد اقامه نماز جمعه، چاپ: اول، ۱۳۷۷.